

## Životopis

Doc. RNDr. Roman Frič, DrSc. sa narodil 30. septembra 1944 v Prešove v rodine lekára. Svoju mladosť prežil spolu so svojimi dvoma staršími bratmi a sestrou v Košiciach. Tu navštevoval základnú školu a získal lásku k matematike od svojich učiteľov. Tá sa začala prehĺbovať na strednej škole, začal navštevovať dnes známe matematické gymnázium na Kováčskej ulici 28 v Košiciach. V tom čase vďaka školským reformám, v tej istej budove, najprv navštevoval jedenásťročnú strednú školu, potom dvanásťročnú strednú školu, aby nakoniec maturoval na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole v roku 1962. Keďže už v tom čase matematika bol jeho veľký koníček, padla voľba ešte v tom istom roku na Matematicko-fyzikálnu fakultu Karlovej univerzity v Prahe a odbor matematika-fyzika. Mal veľké šťastie na veľmi kvalitných učiteľov, ako akademik V. Jarník, prof. P. Vopěnka, prof. P. Hájek. Už v druhom ročníku naň zapôsobil špičkový matematik v oblasti teoretickej a neparametrickej štatistiky prof. Jaroslav Hájek, ktorý viedol od roku 1964 Katedru pravdepodobnosti a štatistiky. Aj vďaka tomu sa v treťom ročníku rozhodol pre odbor matematická štatistika a pravdepodobnosť. Jeho talent a nadanie si všimol prof. Josef Novák, ktorý ponúkol Romanovi od štvrtého ročníka miesto pomocnej vedeckej sily. Práve vedenie prof. J. Nováka aj prostredníctvom jeho seminára topologické a algebraické metódy v pravdepodobnosti na MÚ ČSAV určili mladému Romanovi Fričovi smer v jeho vedeckej kariére. Dodnes pamätá na študovanie Bourbakiho knížiek a prác z oblasti sekvenčnej spojitosti. Bolo to aj dôslednosťou prof. J. Nováka, ktorý požadoval, aby každý pracovník jeho oddelenia nielen mal hlboké teoretické vedomosti, ale aj dosahoval výsledky vo svojej oblasti. Preto ešte rok pred skončením vysokej školy v roku 1966 začal najprv pracovať na čiastočný, neskôr na plný úväzok v Matematickom ústave ČSAV, kde v roku 1972 úspešne ukončil, pod vedením prof. J. Nováka, internú ašpirantúru. Jeho dizertačná práca s názvom *Sequential structures and their application to probability theory* pojednávala o Čechovej-Stonovej kompakifikácii a jej vzťahu k Hewittovej realkompakifikácii. Svoje prvé medzinárodné vedecké kontakty získal prostredníctvom svetových topologických konferencií *Prague Topological Symposium on General Topology*, ktorých hlavným organizátorom bol práve prof. J. Novák. Ešte pred obhajobou ho oslovil doc. J. Moravčík, ktorý v tom čase bol prorektorom Vysokej školy dopravnej v Žiline. Keďže súčasťou ponuky bol aj byt, pre mladú rodinu s dvoma malými chlapcami to znamenalo jednoznačné rozhodnutie sa sťahovať do Žiliny.

Na VŠD mu vytvorili ako odbornému asistentovi veľmi dobré podmienky, vďaka ktorým mohol v roku 1974-75 absolvovať 6 mesačný pobyt na troch významných univerzitách v USA. V tomto období tvrdej normalizácie to bola veľká výnimka. Pobyt na Princeton University, University of Washington, University of California znamenal pre neho nový svet. Stretnutie so svetoznáмым topológom prof. E. Hewittom význačne prispel k návrhu a rozpracovaniu topologickej konštrukcie rozširovania miery z okruhu množín na generovaný  $\sigma$ -okruh bez použitia Carathéodoryho vonkajšej miery. K jeho významným výsledkom z tohto obdobia bol príspevok k systematickej klasifikácii sekvenčných štruktúr. Podarilo sa mu dokázať niektoré užitočné tvrdenia a skonštruovať protipríklady, ktoré túto klasifikáciu dotvárajú. Išlo o opis vlastností sekvenčného obalu, vzťahov medzi sekvenčnými a filtrovými konvergenčnými štruktúrami, zúplňovania konvergenčných grúp, konštrukcie voľnej konvergenčnej grupy a jej využitia pri klasifikácii, úlohy regulárnosti pri rozširovaní sekvenčne spojitých zobrazení a konštrukcii exotických priestorov. Po návrate z USA ho nútili ako mladého a perspektívneho matematika do komunistickej strany. Tlaku dokázal odolať len zmenou miesta aj profesie. To sa mu podarilo vďaka pomoci akademika J. Jakubíka, ktorý mu ponúkol miesto výskumného pracovníka na zakladajúcej pobočke Matematického ústavu SAV v Košiciach. A tak sa mohol po 17 rokoch opäť vrátiť do Košíc. Bola to pre neho príjemná zmena, lebo zmiernil sa naň ideologický tlak, ale hlavne mohol sa naplno venovať tomu, čo ho najviac zaujímal a fascinovalo, vede. Nežná revolúcia znamenala pre neho nielen slobodu prejavu a pohybu, ale aj zmenu v oblasti vedeckého bádania. Začiatkom 90-tych rokov, konkrétne 17-21. februára 1992, boli na Prvej medzinárodnej konferencii o fuzzy množinách a ich aplikáciách FSTA'1992 vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši prezentované *Diferenčné posety fuzzy množín (D-posety)*. Prvenstvo patrí F. Kôpkovi a F. Chovancovi, ktorí hneď v tomto roku uverejnili 3 články v časopise *Tatra Mountains Mathematical Publications*. Roman Frič hneď vyušil veľký potenciál D-posetov, ktoré obsahujú v sebe aj klasické dvojhodnotové udalosti ako aj nový fenomén, fuzzy udalosti, a v tejto súvislosti sa vrátil aj k základom teórie pravdepodobnosti. V nasledujúcom roku 1993 sa habilitoval na MFF UK v Bratislave a veľký doktorát DrSc. obhájil v roku 1995 na Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach. Koniec 90-tych rokov znamenal pre neho novú výzvu. Chcel popri úspešnej vedeckej kariére odovzdať aj svoje vedomosti v oblasti formovania katolíckeho školstva. V roku 1997 začala jeho dcéra Katarína študovať na vznikajúcej Katecheticko-pedagogickej fakulte sv. Ondreja Trnavskej univerzity v Ružomberku. A vďaka aj úzkej spolupráci s doc.

V. Chválom , ešte z čias externého pôsobenia na PF UPJŠ, a prof. P. Kluvánkom stál doc. RNDr. Roman Frič, DrSc. pri vzniku Katolíckej univerzity v Ružomberku v roku 2000 už ako externý učiteľ na Katedre matematiky. Netrvalo dlho a začal interne učiť od roku 2001 až do roku 2016. Aj vďaka jeho pôsobeniu sa podarilo do katolíckeho ducha na univerzite prepašovať aj rigorózný matematický element. Veľmi to pomohlo pri budovaní katolíckeho školstva na Slovensku aj vďaka jeho uznávanej autorite v akademickej obci, práci vo vedeckých radách fakulty a univerzity, v akademickom senáte Katolíckej univerzity, aj jeho pôsobeniu v Akreditačnej komisii v rokoch 2004-2006. Jeho nemalou zásluhou sa tunajšia katedra matematiky zapojila do už existujúcej medzinárodnej spolupráce matematikov na pedagogických fakultách v Krakove, Čenstochovej a Ústí nad Labem.

Popri pedagogickom pôsobení nezabúdala ani na matematiku. V tomto období sa zaoberal využitím metód teórie kategórií v teórii pravdepodobnosti. Zrejme jedným z jeho posledných najdôležitejších výsledkov je minimálne rozšírenie kolmogorovovského modelu pravdepodobnosti, v ktorom sa duálnym spôsobom prejavujú fuzzy a kvantové fenomény, a tiež je v ňom definovaná asymetrická stochastická nezávislosť.

### **Výskumné úlohy a edukačný záber**

- v rokoch 1973 – 1989 bol zodpovedným riešiteľom viacerých úloh ŠPZV a po roku 1990 viacerých grantov VEGA a spoluriešiteľom grantov APVV
- na Katolíckej univerzite v Ružomberku v rokoch 2000 – 2016 prednášal Topológiu, Matematickú analýzu, Logiku a teóriu množín, Matematickú štatistiku a pravdepodobnosť, Aplikovanú matematiku

### **Členstvo vo vedeckých radách, redakčných radách, v orgánoch SAV a v iných ustanovizniach**

- Kolégium SAV pre MFI,
- Komisie pre PhD. a DrSc. v odbore Geometria a topológia, PhD v odbore Pravdepodobnosť a matematická štatistika (UMB)
- Vedecká rada MÚ SAV,
- člen IQSA, JSMF
- člen VR PF KU v Ružomberku
- člen Akreditačnej komisie pri vláde SR (2004 – 2006)

### **Pobyty na zahraničných univerzitách a iných vedeckých a odborných ustanovizniach:**

USA – IREX (1974-75, 6 mesiacov, Princeton Univ., Univ. of Washington, Univ. of California),  
 Taliansko – C.N.R. (1986 (2 mesiace), 1988 (2 mesiace), 1990 (1 mesiac), Univ. Trieste, Univ. Udine)  
 Poľsko – Banach Centre (1984, Waršava, lektor),  
 USA – Washington State Univ. (1990, 5 mesiacov, Pullman),  
 Francúzsko – Bourbogne Univ. (1993, 1 mesiac Dijon)  
 Japonsko – JSPS (1996, 2 mesiace, Matsuyanna, Matsue),  
 Veľká Británia – British Council (1997, 1 mesiac, Cambridge)  
 10 týždenných pobytov v ústavoch akadémií (PLR, MLR, NDR, BLR v rokoch 1980 – 1990)  
 ČR – MÚ AVČR Praha (2 mesiace 2004)  
 Erasmus (ČR, Poland, Hungary)

**Významné ocenenie na medzinárodnej a národnej úrovni:** ocenenia SAV, JSMF

### **Iné aktivity:**

2 oponentské posudky na DrSc., 2 oponentské posudky na Prof.,  
 4 oponentské posudky na Doc., 8 posudkov na CSc., PhD.  
 6 oponentských posudkov pre GA ČR,  
 14 oponentských posudkov pre VEGA, KEGA, APVV  
 16 oponentských posudkov na skriptá, monografie, ocenenia  
 2 editované zborníky  
 cca 40 posudkov pre vedecké časopisy (z toho cca 20 v zahraničí),  
 cca 30 posudkov pre MR a ZbIM

### **Miesta pôsobenia**

- 1966 – 1968 Matematický ústav ČSAV Praha (čiasočný úväzok),
- 1968 – 1972 Matematický ústav ČSAV Praha (výskumný pracovník),
- 1972 – 1979 Vysoká škola dopravná v Žiline (dnes Žilinská univerzita v Žiline) (odborný asistent),
- 1979 – súčasnosť Matematický ústav SAV Bratislava, detašované pracovisko v Košiciach (od 2014 vedúci tohto pracoviska),
- 2000 – 2016 Katolícka univerzita v Ružomberku (docent).